

מסורת הש"ס

^(א) [שנת פ,ס,] (ט) [דף נד,]; ^(א) [סוף פרשה מז,] (ד) ש"ך [ע"פ (ט) [מפרגה טז,]; (ו) כ"ל ככרמלות, רש"י,

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אצל פיסלא וכו' שאין גבוה עשרה ואין רוחב כג"ל ומיתב אמות נמתק: (ב) ד"ה כל וכו' שנקראת שדה א' כג"ל ומיתב על נמתק: (א) (א) ד"ה חייב וכו' לאברהם אבינו בבית דין הבתרים: (ד) תוב' ד"ס לאפוקי וכו' וי"ל דמה שראוהו:

מוסף רש"י

בשתי רשויות. ושמיתן ד"ס אלא שם הפסק ביניהם (שבת 9.) פטור. דרשות מלקות (ברכות ז,.) והוא שיש חיוב חטאת ביניהם. שומפקות כרה"י. אצל אס היה כרמלית מפקוק, כגון קרפף ויתר מיתב חאמס או בקעה וכו' בתים פתוחים אחד לרה"י וזו ואחד לזה והואיל חלי גרונתם מביט זה לרשות זה והלי גרונתם מביט זה לרשות זה שיהא פתוחה לה חייב, דכיון דלא מפקוק לה רה"י מהא שותפה הוא (שבת 9.) הצובה. נשט נאה הוא (ע"ז יד,.)

מוסף תוספות

א. דאי לא הכי הוי כלבו. גיטין עז: מדרש פלג. ב. דיש לחלק בין כרמלית גמור לכרמלית המטלטלת. שם. ג. והנה דברי ר' מרנוט אשר דשם הם דברי ר' מרנוט בבאן. ירמיה'. ד. (עין מחזיקי חמ"ס דבר נאה). ה. עולי מצרים. גמי ימות טז. ו. ועבר הירדן היא ארץ סיחון ועוג אילמא שקדשונו עולי בבל. ח. ימות טז. ז. אבל ארץ סיחון שביבש מעמקן ומואב לא קדשו עולי בבל. ט. ועין רמב"ן. י. שלא קדשוהו אפי' עולי מצרים. ח. ט. שלעולם אחר שנה של מעשר בני מביאין מעשר שני והרי בששית מביאין מעשר עני לפיכך דאוי להביא בשביעית מעשר שני. י"ט יום פ"ד מ"ג. י. והי"ט וכו' דאמר מר הרבה כרכים וכו'. ח. שם. י"א. מצרים חו"ל, מה עמון ומוואב חו"ל, מה מצרים שהיא קרובה עשאוה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומוואב כו'. שם. י"ב. דהא לר' אליעזר מספקא ליה וכו' אי סבר קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא או לא ור' יהושע ס"ל קדשה לעתיד לבא ואפי"ה אית ליה במס' ידים בעמון ומוואב כו"א וכו'. שם. י"ג. [ד]מדיקאמר כהן וחריש משמע ששביעית היתה. ח. מנהדרין ט. (עיי"ש בנשי" ד"ס סקן). י"ד. לפי שמאריכין עליהן איסור עבודת קרקע. רש"י פסחדין י.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

כרשום אחס. ברה"ר ענמה שהוציא בה חצי גרוגרת ראשון בזהמה ענמה הוציא האחרון: **בשמי רשויות.** הרבים המופלגים זה מזה פטור דרשויות מחלקות ס"ל: **ואמר רבה.** אימתי חשיבי שמי רשויות: **והוא שיש חיוב חטאת ביניהן.** שיש רה"י בין שמי רה"ר שאם הוציא

ממנו להן או מהן הכנים לו חייב חטאת הלכך חשיב הפסק לעשותן **שמים: אצל כרמלים.** כגון בקעה שצניתים לא מחלקא להו דבטל מן התורה להכא ולהכא: **אצל פיסלא** לא. כגון חמיכת עץ או עמוד שאין גבוה י' ^(א) אמות ואין רוחב ד' א"י גבוה י' אלא שאין רוחב ד' דהוי מקום פטור דאפילו מדרבנן מותר לטלטל מתוכו לרה"ר ומרה"ר למוכו וכן מתוכו לרה"י ומרה"י למוכו וכיון דבטל לגמרי להכא ולהכא אפילו מדרבנן דליכא מקום חשבו של ד' טפחים הלכך לא הוי הפסק: **רצא אחר אפילו פיסלא.** מחלקת הרשויות לפטרו מחיוב שבת דלא גרע ממצר וחצלא: **ואזלא רצא נטעמיה.** דלמר לעיל [נה:] אפי' לענין שבת: **כרשום גיטין דמי.** דלמרי' במס' גיטין בזהורק ^(דף עז.) דאם הקנה לה חצר להחגרש אינה מגורשת דהא פיסלא מקום אחר הוא בפני עצמו ואינו בכלל חצר וחצר הקנה לה ולא פיסלא דחד מקום מושיל איניש תרי מקומות לא מושיל איניש הכי מפרשינן לה הסם וקאמר רצא רשות שבת דומה לרשות גיטין דה"נ לענין שבת הויה החל פיסלא מקום חשבו בפני עצמו ומחלק רשויות אס הוא ממוצע

בינתיים כדי היכי דלא בטיל פיסלא לגבי חצר ה"נ לא בטיל הכא לענין שבת לגבי רה"ר: וקבעי גמרא לר' יוחנן דלמר המיצר והחזב מפסיקין בנכסי הגר [נה.] שלא יקנה בחזקת חצירו עד שיחזיק בשמיהן ואס אין שם לא מצר ולא חזב דאינה מסוימת במצריה מה לי אמר רבי יוחנן כמה נריץ להחזיק שיקנה הכל דאילו רצ ושמואל אמרו לעיל^ט כדאזיל תיירא דתורי והדר אלא משום דשמעינן ליה לרבי יוחנן שיעור אחר קבעי ליה: **פירש רבי מרינוס משמו.** של רבי יוחנן: **כל שנקראת על שמו.** כל שנקראת ^(א) על שדה אחד בלשון יחיד על שמו שקורין לה שדה פלוני שאין אומר שדות פלוני קנה הכל במכוש אחד: **בי גרונסא דפלגיא.** כל השדה שהיה הגר משקה מצורו קנה הכל במכוש אחד: **מאי חנובה.** אחז דבר הוא ומאי חשיבותו להחשב כמצר: **שבו חיסה.** בין שצט לשצט בין איש לאיש לפי שאינו יונק לא מכאן ולא מכאן: **לא מנה יהושע כו'.** כדאמר בפ"ק (לעיל דף יד:) יהושע כתב ספרו: **על הגבולין.** כדי להראות התחומין. ופסטיה דקרא אהא לאשמועינן מה טעם חשב אותן עיירות: **לא שהראוה הקדוש ברוך הוא למשה.** בשעת מיתמו כדכתבי ויראָהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן (דברים נד): **חייב במעשר.** דהם הם ו' עממים הכתובים בכל מקום. אצל קני קניזי וקדמוני שנחמו לאברהם אבינו ^(א) בין הבתרים לא יתחייבו במעשר לעמיד לבא כשיחזירם לנו לעמיד כדאמר בצ"ר^א אי נמי אס כבשו ישראל מהם אחרי מות יהושע כולן פטורין מן המעשר דכתיב ההם זאת הארץ אשר נשבעתי וגו' (שם) זאת למעוטי הני שנתוספו לאברהם על השבועה כן נראה בעיני. ואף על גב דרפאים נמי כתיב באברהם לא ממעטינן ליה דהיינו חוי דלא כתיב ההם ומאניו שכבשם משה דכתיב (דברים ג) ההוא יקרא ארץ רפאים כלומר היינו רפאים שניתן לאברהם ^(א) בין הבתרים: **תניא ר"מ אומר כו'.** כולהו הני תנאי בפירוש דקניזי קניזי וקדמוני פלגי: **בתנאי' נמאלו וזממין.** שבאו ב' ואמרו להם היאך ראייתם חזקה זו והלא בזהמו הזמן עמנו הייתם במקום פלוני: **משלמין לו אם הכל.** כפי דמי קרקע שהיו רואים להפסידו יגבה מהן כדכתיב (דברים יט) כאשר זמם ולא כאשר עשה לבד קרקע שלו שיעול מן המחזיק: **שנים בראשונה כו'.** דהיינו ג' כתות לג' השנים כת לשנה כת לשנה אס נמאלו וזממים כולם: ^(ז) **משלמין ביניהן.** כל כת תתן השליש דג' כתות הם וקי"ל ^(א) (מכות ה:) אין עדים נעשים וזממין עד שיזמו כולם: שלשה

נו.

אבל פיסלא לא. הקשה ריב"א והלא פיסלא היא כרמלית דצהורק (גיטין דף עז: ושם ד"ה פלג) מפרש דפיסלא דהוי גבי גט רשות לענמה כגון דלא גבוהה י' א"כ משמע דגבוהה ג' ^(א) ומסתמא איירי ברחבה ארבעה דלא אשכחן רשות בפני עצמו שהוא חשיב

בפחות מארבעה ועמוד גבוה ג' ורחב ד' ברה"ר הוי כרמלית וא"כ אמאי קאמר אצל פיסלא לא וי"ל דמ"מ הואיל וקטן הוא כל כך ומטלטל לא חשיבא לאצי"להפסיקצין ב'רשויותבכרמלית^(ז) **אין שם לא מצר כו'.** אטומאה קאי כדמוכח בהדיא בתוספתא דטהרות (פ"י) דקמני הנכנס לבקעה בימות הגשמים וטומאה צדה פלוני אמרו לפני רבי אלעזר הרי היא של רה"י פירש ר' מרינוס משמו כל שיש לה שם בפני ענמה כו' ^(א) ולא כפ"ה דפירש משמו דקאמר רבי מרינוס היינו משמו של רבי יוחנן:

העומדות על הגבולים. אין לפרש על הגבולים של א"י דכמה עיירות חשיב שהם באמצע א"י אלא בגבולים דכל שצט ושצט וכו': **בר"ש שהראהו בו"י.** טפי הוה ליה למינקט מה שתיחס באלה מקעי שמונה עיירות של המצר ושם **חייב במעשר.** וא"ת וכללא הוא והלא הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי צבל ולא נתחייבו במעשר אע"פ שהרסם למשה וי"ל דקסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעמיד לבא והשאר ניחא שלא תקשי כל לאמרי

מאי דלמא לאמרי כרכים שכבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי צבל: **לאַפּוּקִי מאי.** תימיה מאי קאמר לאפוקי מאי והא כל קאמר דמשמע לאמרי וי"ל ^(א) דמשהראהו דיין דמשמע לאפוקי וא"ת ולימא לאפוקי חו"ל וי"ל דאין זה חידוש ולכן אמר לאפוקי קניזי וקניזי וקדמוני אף על גב דמא"י **הם: דר"ש שיעיר עמון ומוואב.** תימיה דמשמע דעמון ומוואב לא כבשום עולי מצרים ובספ"ק דיבמות (דף עז. ושם) אמרינן עמון ומוואב מעשרין מעשר עני בשביעית דלמר מר הרבה כרכים כבשו^א כו' וקסבר קדושה ראשונה לא קידשה לעמיד והניחום שיסמכו עליהם עניים בשביעית ואין לומר דהתם בעמון ומוואב שטירו בסיחון דהתם נהג שביעית דהיינו עבר הירדן דלמרינן בפסחים (דף נג.) ג' ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל^א ואומר ר"ת דעבר הירדן היינו ארץ סיחון ועוג שלא הייתה מעמון ומוואב^א ועוד מתרץ ר"ת דיבמות נמי איירי בעמון ומוואב שלא טהרו בסיחון כדהכא^א ולא צא לפרש התם אמאי אין שביעית נוהגת שם דהא חוזה לארץ היא אלא לפרש למה מעשרין מעשר עני ולא מעשרין מעשר שני שלא לשנות סדר השנים^ב דבמס' ידים (פ"ד משנה ג) איכא פלוגתא דר' אלעזר בן עזריה גזר שיעשרו מעשר שני כמו בצבל שלא לשנות מסדר השנים ור"ט גזר שיעשרו מעשר עני כמו במצרים שהיא קרובה מעשרין מעשר עני כדי שיהו עניי ישראל נסמכים עליהם אף עמון ומוואב שהם קרובים כו' ^(א) וא"ת ואמאי לא מיייתי ביצמות ההוא טעמא דמצרים דתנן במסכת ידים (שם)^א וי"ל דניחא ליה למימר טפי הרבה כרכים כו' דלמ"ד לא קידשה הניחו אפי' מא"י ענמה ליכבש מפני סמך עניים וזה התירוצ עיקר דבהכי מיתרלא דלא קשיא דר"א אדר"א ורבי יהושע אדרבי יהושע^ב ואין להאריך:

ערדיסקים אסיא בו'. תימיה דמשמע אסיא בחו"ל היא וא"כ היכי קאמר צפ' זה צורר (סנהדרין דף קז. ושם) רבי חייא בר זרונקי ור"ש בן יהודהק הוו קאזלי לעבר השנה בעסיא והתניא בפ"ק דסנהדרין (דף יא: ושם ד"ה אין) דאין מערבין אלא ביהודה ובשלמא ר"מ דעיבז שיה בעסיא (מגילה יח:) איכא למימר דלא הניח כמותו צא"י כדלמרינן בצרכות (דף סג.) אר"ע אלא ר' חייא ור"ש ליכא למימר דלא הניחו כמותן דהא ר"ל הוי קרי להו רועי בקר ושיאדושים על השביעית וי"ל דההוא לעבר היינו מחשוב כמו ועיבז שלש שנים זו אחר זו דפרק קמא דהתם (סנהדרין דף דף יג.) מדע דהא שנה שביעית הייתה ^(א) ותני התם (סוף פ"ק) (דף יג.) דאין מערבין שנים בשביעית ^(א): משלשין

עין מושפטי נר מצוה

רנב א מיי פ"ח מהל' שנת הלכה כד:
רנב ב מיי פ"ח מהל' זכיה הל' יג ועי' בשהנות ובמ"מ ובל"מ טו"ש"ע ח"מ ס' ערה סעיף ז:

רנב ג מיי פ"ח מהל' תרומות וע"ש כל הפקד:

רנה ד מיי פ"ח מהל' עדות הלכה ז טור ח"מ ס' לת:

רבינו גרשום

אמר רבה. היכא אמרי' לשתי רשויות פטור הוא שיש חיוב חטאת ביניהן כגון מקום שהוא רה"י בין אלו ב' רשויות הדברים כגון עמור גבוה י' ורחב ד' מספיק בין אלו ב' רשויות האויל דהוא מקום חשוב שאם היה מוציא גרונתו שלם בידו מתוכו לרה"ר חייב חטאת להכי יש לו כח להפסיקו כשהוציא לחצאין דפטור: אבל כרמלא לא. הוי הפסק ומצטרפין וחיוב: אפי' פיסלא. הוי חטאת לשבת ולא מצטרפי: פיסלא. היינו חתיכה של עץ שנמוכה מי' ואיתה דחבה ד' דהיינו כל שהוא כעין מצר וחוצב: רשות שבת כרשות גיטין דמי. מה לענין גט מספיק שאם זרק לה גט על הפיסלא והיא עומדת על הקרקע או עומדת על הפיסלא וזרק הגט על הקרקע אינו גט עד שהיוה היא וגיטה במקום אחד כך מספיק נמי לענין שבת בין שני חצאי גרונתו לפוטרי: חצב. בנכסי הגר והחזיק אחד במכושו: מאי. עד היכן קנה: כל שנקראת על שמו. של גר וכו': היכי דמי נקראת על שמו: כל היכא דקרו ליה בי רבא דפלגיא גר. כל השדה שהיה משקה הגר במורו וכו' זה הוא שבו תיחס. בין איש להוכיין: אלא מנה יהושע בספרו. קני וקניזי וקדמוני. דכרת הקב"ה לאברהם אבינו. פטור ממעשר דלא דאם משה דאין מו' עממין והיינו נמי דרבי מאיר ור"י ר' שמעון: **פוסקא** שנים. מעידים אותו בראשונה. שאכלה שנה ראשונה: ושנים בשנה שניה ושנים בשלישי ונמצאו וזממין.